

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **D. V. M.**, zast. Mgr. Markem Sedlákem, advokátem, se sídlem Brno, Příkop 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 14. 10. 2004, č. j. 36 Az 812/2003 – 35,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 1. 8. 2003, č. j. OAM-2248/AŘ-2002, byl zamítnut rozklad žalobce podaný proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 10. 10. 2001, č. j. OAM-4507/VL-10-P17-2001, a napadené rozhodnutí bylo potvrzeno. Tímto rozhodnutím nebyl žalobci udělen azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a současně bylo rozhodnuto o tom, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Správní orgány konstatovaly, že z průběhu správního řízení vyplynulo, že žalobce žádá o azyl z důvodu legalizace pobytu v ČR, a dále proto, aby mohl zabezpečit své dítě do jeho zletilosti. Uvedené důvody nebylo možno podle správních orgánů podřadit zákonným důvodům pro udělení azylu. Právní úprava pobytu cizinců na území ČR z důvodu existence rodinných vazeb je obsažena v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, jejichž institutu měl žalobce využít. Žalovaný pak dále poukázal na rozhodnutí policie ze dne 21. 2. 2001, jehož kopii žadatel doložil,

kterým je žadateli nadále zachována jeho možnost se zdržovat na území České republiky a pobývat se svou rodinou za podmínek stanovených v zákoně č. 326/1999 Sb. Skutečnosti uváděné žadatelem pak neshledal žalovaný jako důvod k využití možnosti udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Pro aplikaci ustanovení § 13 téhož zákona nebyl podle žalovaného zákonný podklad a překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu zjištěna nebyla.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž poukazoval na to, že je občanem Vietnamské socialistické republiky, ze které vycestoval v roce 1985 do ČR, kde žije do současné doby. Zde pracoval až do roku 1991 ve F. Z. a F. M.. V roce 1991 začal soukromě podnikat a téhož roku se v ČR oženil s českou státní občankou a byl mu povolen trvalý pobyt na území ČR. Z manželství se dne narodila dcera N. Manželství žalobce bylo dne 18. 5. 2000 rozvedeno. Na výživu dcery N. žalobce řádně přispívá částkou 2000 Kč měsíčně a s dcerou se stýká pravidelně nejméně dvakrát týdně. Podle názoru žalobce se žalovaný ani správní orgán I. stupně blíže nezabývaly otázkou nutnosti zabezpečit další výchovu a výživu dítěte ze strany žalobce poté, co jeho vlastním opomenutím došlo ke skutečnosti, že mu dne 27. 12. 2000 skončilo povolení k pobytu. Podle názoru žalobce tak nebyla dodržena zásada zjištění objektivní pravdy daná ustanovením § 3 odst. 4 správního řádu. Žalobce dále namítal, že pokud by správní orgány prověřily správně jeho podklady, musely by shledat důvody pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu. Navrhoval, aby napadené rozhodnutí žalovaného i rozhodnutí správního orgánu I. stupně bylo zrušeno a věc byla vrácena žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 14. 10. 2004, č. j. 36 Az 812/2003 – 35, žalobu zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí vycházel z obsahu správního spisu a ze zjištění učiněných z výpovědi žalobce u jednání dne 14. 10. 2004. Krajský soud konstatoval, že neshledal pochybení v postupu správního orgánu, neboť žalobce měl v průběhu řízení dostatek možností k tomu, aby uvedl vše, co považuje za důležité pro rozhodnutí o důvodech své žádosti o udělení azylu. Krajský soud se ztotožnil i s právním posouzením uvedeným v napadeném rozhodnutí a konstatoval, že skutečnosti, které žalobce uvádí, nemají žádnou souvislost s podmínkami pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Pro aplikaci § 13 zákona o azylu nebyl zákonný podklad a překážka vycestování podle § 91 citovaného zákona nebyla zjištěna. Nezletilá dcera žijící v ČR, respektive práva a povinnosti vůči ní nejsou důvodem k udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Jediný důvod žádosti o azyl, kterým je legalizace pobytu na území ČR, musí být řešen v rámci zákona o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb. Krajský soud poté dospěl k závěru, že napadené správní rozhodnutí bylo vydáno ve shodě se zákonem a žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.

Proti tomuto rozsudku podal včas kasační stížnost žalobce (dále též jen „stěžovatel“), v níž žádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. V doplnění kasační stížnosti stěžovatel namítal, že správní orgán při zjišťování skutkového stavu věci porušil ustanovení § 3 odst. 3, 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1976 Sb., o správním řízení. Uvedl dále, že se cítí být rozhodnutím žalovaného zkrácen na svých právech v důsledku porušení ustanovení § 12 a § 14 zákona o azylu. Pro tyto vytýkané vady měl soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit.

Uvedl dále, že jak vyplývá z provedeného dokazování, má v České republice nezletilé dítě, a to dceru N., která se dne narodila z manželství, které stěžovatel uzavřel v České republice v roce 1991. V případě, že by byl nucen opustit Českou republiku a vrátit se do své

vlasti, znamenalo by to závažný zásah do jeho rodinného života ve vztahu k jeho nezletilému dítěti, které je odkázáno na jeho výchovu a výživu. Bylo by rovněž výrazně zasaženo do práva stěžovatele a jeho dítěte zaručeného čl. 32 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod a čl. 8 odst. 1, 2 Evropské úmluvy.

Stěžovatel dále namítal, že krajský soud při svém rozhodování dostatečným způsobem nezkontroloval rozhodnutí žalovaného správního orgánu, pokud tento neudělil stěžovateli azyl z humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu. Žalovaný správní orgán se v odůvodnění svého rozhodnutí omezil na pouhé konstatování, že v případě stěžovatele nebyly shledány důvody k udělení azylu z humanitárních důvodů, avšak tento závěr nebyl žádným způsobem odůvodněn. Stěžovatel vyslovil názor, že jeho osobní situace v zemi jeho původu tak, jak ji popsal v průběhu řízení o udělení azylu, a jak je uvedeno výše, je důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu. Vyslovil přesvědčení, že důvody, které ho vedly z odchodu z vlasti, jsou dostatečné pro udělení azylu podle § 12 a 14 zákona o azylu. Navrhoval, aby napadený rozsudek Krajského soudu v Brně byl zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domníval, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly v souladu s právními předpisy. Navrhoval, aby kasační stížnost byla zamítnuta a odkladný účinek nebyl přiznán.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody uvedenými v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel sice v kasační stížnosti výslovně neoznačil důvody ve smyslu § 103 odst. 1 s. ř. s., avšak z jejího obsahu vyplývá, že se dovolává důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu a) nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, b) vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost, d) nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo v nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku Krajského soudu v Brně neshledal.

Z obsahu správního spisu bylo zjištěno, že stěžovatel podal žádost o udělení azylu dne 15. 5. 2001. V této žádosti uvedl, že svou vlast opustil dne 24. 10. 1985 na základě mezinárodní dohody, aby v ČR mohl pracovat. Od té doby zde žije, oženil se a má dceru. Nyní žádá o azyl z důvodu legalizace svého pobytu. V protokolu o pohovoru tyto skutečnosti dále rozvedl a sdělil, že v ČSSR pracoval ve F. M. do roku 1991. V červenci 1991 se oženil a

byl mu povolen trvalý pobyt do 27. 12. 2000. Poté si pobyt zapomněl prodloužit. Od července 2000 pracuje ve vietnamské restauraci v U. H. O azyl žádal pouze z důvodu legalizace pobytu v ČR.

Z takto zjištěného skutkového stavu, a to převážně přímo od stěžovatele, vycházel jak správní orgán, tak i soud, a jejich závěr o tom, že důvodem stěžovatelovy žádosti o udělení azylu je legalizace pobytu v ČR, odpovídá skutkovým zjištěním učiněným v průběhu správního řízení správním orgánem v souladu s příslušnými ustanoveními správního řádu a zákona o azylu. Nejvyšší správní soud tedy neshledal, že by skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, neměla oporu ve spisech, nebo s nimi byla v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl soud napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Nejvyšší správní soud nedospěl ani k závěru, že by napadené rozhodnutí bylo nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Nebyla dále shledána stěžovatelem tvrzená porušení jím označených ustanovení správního řádu, která ovšem stěžovatel v kasační stížnosti ani blíže nekonkretizoval.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje i s právním posouzením věci učiněným správními orgány i soudem. V této souvislosti poukazuje na svou dosavadní judikaturu, kdy například podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004 – 69 - potřeba další legalizace pobytu žadatele o udělení azylu, který na území České republiky pobýval legálně od roku 1989 do roku 1997, není zákonným důvodem pro udělení azylu (§ 12 zákona o azylu). Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 Azs 138/2004 – 44 (uveřejněno pod č. 397/2004 Sb. rozhodnutí NSS) – potřeba legalizace pobytu žalobce, který na území ČR pobýval legálně od roku 1988 do roku 2001, není zákonným důvodem pro udělení azylu (§ 12 zákona o azylu).

K výše uvedenému Nejvyšší správní soud konstatuje, že skutečnosti, které stěžovatel uplatňuje v tomto řízení, nemají žádnou souvislost s důvody, které předpokládá ustanovení § 12 zákona o azylu, tedy s pronásledováním za uplatňování politických práv a svobod nebo odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině, nebo pro zastávání politických názorů. Základní příčinou situace, v níž se stěžovatel ocitl, je skutečnost, že si opomněl prodloužit trvalý pobyt na území ČR. Toto opomenutí stěžovatele však nemůže být nahrazováno institutem azylové procedury, jejímž účelem je poskytnout ochranu tomu, kdo ve státě, jehož občanství má, je pronásledován z důvodů v zákoně o azylu vyjmenovaných. Státní moc v zemi původu má být vykonávána způsobem vykazujícím znaky perzekuce či diskriminace osob určitého konkrétního náboženského vyznání, rasy, či politického přesvědčení. Výše uvedené však v posuzované věci nebylo stěžovatelem ani tvrzeno.

Na výše uvedených závěrech nemůže ničeho změnit ani úprava zakotvená v čl. 32 odst. 1, 4 Listiny základních práv a svobod, jehož se stěžovatel dovolává. Podle čl. 32 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále též jen „Listiny“) rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena. Podle čl. 32 odst. 4 Listiny péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.

Výše uvedenou ochranu rodičovství a rodiny je sice třeba respektovat, ale nelze ji nahrazovat důvody, které zákon předpokládá pro udělení azylu.

Pokud jde o hodnocení předpokladů pro udělení humanitárního azylu, je třeba především poukázat na dřívější konstantní judikaturu, podle níž se rozhodování o tom, zda bude udělen azyl podle § 14 zákona o azylu, děje ve volné úvaze správního orgánu; podle této judikatury se rovněž ani nejedná o „právo“, na němž byl někdo zkrácen (rozsudek Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 6 A 771/2000, usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2002, sp. zn. IV. ÚS 532/02). Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu mohou správní soudy přezkoumávat rozhodnutí správních orgánů vydané podle ustanovení § 14 zákona o azylu pouze omezeně, a to z hlediska jeho mezí nebo z hlediska jeho případného zneužití. K tomu viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003, podle něhož na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumá soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Udělení azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu je tak na volné úvaze správního orgánu, přičemž však tuto volnou úvahu, tedy zda v daném případě byl důvod hodný zvláštního zřetele či nikoliv, může správní soud přezkoumávat pouze z hlediska překročení mezí správního uvážení, nebo z hlediska případné libovůle ze strany správního orgánu (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).

Předpokladem k tomu, aby stěžovatel splňoval důvody pro udělení tohoto typu azylu by bylo to, že skutečnost, že žije na území ČR od roku 1985 a má (po rozvodu manželství) vyživovací povinnost ke své dceři N., je důvodem zvláštního zřetele hodným. Nejvyšší správní soud má však za to, že celková koncepce zákona o azylu takové úvaze nenasvědčuje. V této souvislosti poukazuje Nejvyšší správní soud na rozsudek ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 – 55, podle něhož smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v níž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (například u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané nebo předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.

Nejvyšší správní soud má však za to, že snaha o legalizaci pobytu v České republice poté, co nebyl prodloužen pobyt na tomto území proto, že stěžovatel opomněl podat žádost o jeho prodloužení, není oním důvodem zvláštního zřetele hodným ve smyslu § 14 zákona o azylu, a to ani tehdy, žije-li stěžovatel na území České republiky od roku 1985 a má zde vyživovací povinnost ke svému nezletilému dítěti.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že se zřetelem ke shora uvedenému neshledal důvody kasační stížnosti tvrzené stěžovatelem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) důvodnými.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že námitky uvedené v kasační stížnosti nejsou důvodné, a proto kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel podal současně s kasační stížností návrh, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek podle ustanovení § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud o návrhu nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť neúspěšnému stěžovateli náhrada nákladů řízení nenáleží a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. října 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu